

Třináctiletá Lenka Šehavcová probudila se dřív než jindy, a oči nevymnuté, plížila se po špičkách k oknu své ložnice. Vytáhla roletu s podobnou rozpačitostí a bezradností, jako by obracela list v zapovězené knize. Srdce jí bušilo nedočkavostí a plamínek nepokojné radosti poskakoval jí hrudí snad již hodinu před procitnutím. Jaké bude dnes počasí? Měla smluvený s bratrancem celodenní výlet do vesnice za městem. Vytáhla roletu a široký úsměv slunce udeřil ji zrovna do hlavy. Až oči před ním zamhouřila. A protější stráž, skropená ranní prškou, byla jásavá až do prosvícení. Nesmála se, skoro výskala, a až sem viděla červený, drsný jazyk kozy chroupající výhonek bezový: tak byl vzduch sdílný. Byla to naděje? A v co?

Ustrojila se spěšně a vběhla do jídelny. Několik jejích menších sourozenců sedělo již za stolem a starodávná teta, vlasy rozčísnuty v šajtle, pohyby kostnaté, nalévala jim kakao z konvice do šálků. Slunce valilo se do pokoje a v něm smál se sněhovým úsměvem i cukr, i porculán, i ubrus. Byla ještě hodně dítětem: příjemně zavonělo jí kakao, které se pilo u nich jen v neděli.

Můj bože, jak malými zdály se jí ty děti! Tuhleta Bertička, jen o rok mladší než ona, jak byla směšná s tím ohrnutým nosíčkem, vyrostlá jaksi ze svých šateček, s rozklácenýma, příliš dlouhýma nohama! A Bertík, ten ubohý Bertík, komuže se podobal? Ó ano, už to má! Kostnatému, hranatému štěněti tamhle naproti od řezníka, které vráží do všeho i čumákem, i nohama, i ocasem. A Frantík, jaké ten má odstálé uši a snad bůhví

i mokré, jako by si je byl špatně utřel po poslední koupeli. Tak dospělá a zralá si připadala náhle mezi nimi, tak vznešená, tak vzdálená, tak cizí! Nu ano, přemáhat se musí, aby je políbila. A ta tetička! Tak ubohá, tak scvrklá, tak venkovská, tak těžce zanedbaná! Jak si musí dělat násilí, aby se shýbla a políbila ji ruku! Ne, ne... to není společnost pro ni. Marta měla pravdu, když jí vyčtla onehdy, jak že je kafovité a tetkovité a tak že nemůže rozumět a neporozumí nikdy takovým démonickým postavám, jako je Evžen Oněgin. Evžen se jmenuje také její bratranec a zdá se jí také démonický, a už proto by ráda rozuměla démonickým lidem. Umí být tak povýšený a chladný, ten Evžen! Je to snad proto, že je klackovitý? Ne, ne: on je démonický.

Za hodinu tu bude a ona by si ráda ještě namázla něco vodovými barvami. Ráda by, aby ji přistihl při malování. Zdá se jí, že v tu chvíli je nejzáhadnější. A v duši kreslí si hned tu scénu: sedí u štafle, akvareluje tamhletu stráž a tváří se, že nezpozorovala jeho příchodu. A on stoupne si za ni a zeptá se náhle: Co to malujete, sestřenko? A ona, tváříc se vyrušenou, přejede si rukou po vlasech a řekne: Nic... jen tak: nudu svého srdce. To „nudu svého srdce“ zdá se jí velmi hlubokým a již čtrnáct dní myslí na to, jak umístit v rozhovoru ta tři slova.

Odběhla do svého pokojíka, napíná si papír, rozdělává barvy. I několik barevných skvrn stříkne na papír. Vtom se zvoní. Vejde Marta, ta odporná Marta, kterou nenávidí a která jí přece imponuje, zuby zahryzla do rtů, žel, musí si to přiznat. Je to přítelkyně? Je to sokyně? Nikdy se nemůže toho dohadat. Marta políbila ji jako vždycky lehynkým, studeným polibkem. Líbá tak člověk? Ne, tak snad líbá vítr, tak snad líbá víla, tak snad líbá vodník. Musila se velmi sebrat, aby čelila tomuto pokoreňení, které, zdálo se jí, vložila Marta do svého polibku. „Kondescenduje ke mně,“ řekla si, užívajíc bezděky slova, které měla stále na jazyku Marta. Ale vždyť já jsem také dáma, řekla si v mysli, alespoň od dneška jí budu. Což nechodím s milým také na výlety? Marta sedla na židli, přehodila nohu přes nohu

a požádala Lenku o cigaretu. Lenka pokrčila rameny: „Vždyť víš, že nesmím ještě kouřit.“ Marta zívla: „Odpusť, nevěděla jsem, že jsi nemluvně.“ „To právě ne,“ namítla Lenka, ale Marta se již rozzívala na celé kolo. „Co jsi tak nevyspalá?“ „Ale, přišla jsem ve dvě domů, tancovala jsem u Sutnarů.“ To slovo bodlo Lenku: věděla, že tam chodívá Evža. „A s kým?“ „Ale, prosím tě, kdo si ty všechny mužštiny pamatuje, hemžilo se jich tam jako blech.“ „A mělas moc tanečníků?“ „Jako much.“ „A s Evženem jsi netančila?“ „Evžen? Kdo to je Evžen? To je ten s těma dlouhýma, opičíma rukama?“ Lenka se zarděla. Ta mrcha, šlo jí hlavou, ta ví kam bodnout. Evžen měl skutečně nepoměrně dlouhé ruce, poseté rezavými chlupy. „Nu dovol, vždyť to není pravda, je z ušlechtilé rasy, po matce šlechtic...“ „Znám jen dvojí rasu, koňskou a psí,“ nato Marta a pohlédla výsměšně přimhouřenýma očima na Lenku, která střídavě bledne a růžoví. „Ale šla, husičko,“ vyskočila naráz Marta ze židle a štípla Lenku do brady, „snad není zamilovaná? No, nebála se: já jí ho nepřeberu, už pro ty dlouhé opičí ruce ne. Lepil se na mne, jen co je pravda, ale já mu dala najevo, že by to byla kondescence... z mé strany.“

A znova se rozesmála hlučným smíchem, který zrovna opářoval Lenku. Probíhala všemi stupni od mrazení do horka. A pro slzy sotva viděla, když doprovázela Martu do předsíně. Vrátila se a rozplakala se na stole jako dítě. Jak dlouho se topila v svém hoři? Nevěděla; ale myšlenka, že může přijít každou chvíli Evžen a jak by to bylo pro ni trapné, kdyby ji zastihl v slzách, ji najednou projela. Vstala, šla k umyvadlu, navlhčila šátek a přikládala si jej na oči. A opravdu, brzy přišel nastrojený, nažehlený hoch, ten démonický Evžen. Byl poněkud sražený a přízrzlý, ale jinak číšnická elegance sama. Vůně z šátku v kapse omamovala ji vždycky tak, že si jednou řekla: Můj bože, jak by to bylo, kdyby mne přivinul k hrudi? Dnes měl v rukou rukavičky, které svítily jako čerstvě odkrytá půda na poli. Prohnul se v bocích, zazíval a řekl nějak unaveně: „Tak co? Je už hotova na ten vejšlap?“ Ta trivialita ji na vteřinu zarazila. „To

všecko,“ pomyslně si, „protože mne nezastihl u štafle. V jak jiných sférách bychom hned byli! Prokletá Marta!“

Takto nezbývalo jí než říci docela plaše: „Posadte se, jsem tu hned,“ a odběhnout do ložnice rodičů, aby se dostrojila.

Vyšli na ulici. Všimla si, že měl klobouk naražený do týla, nějak pepičtěji než jindy. Točil v ruce hůlkou a pohvizdoval si odrhovačku. Můj bože, jak to bylo daleko od „nudy srdce“! Jeli tramvají na konec města. Vystoupili na konečné stanici a stoupali třeshnovou alejí nad předměstí, nad klášter, nad cihelnu, občas se ohlížejíce za sebe. V žlebovitých vlnách padaly pole, zahrady, cesty, aleje stále níž a níž. Až je vpilo do sebe město, tam dole v té začouzené mlze. „Jestlipak by našla dům, kde bydlí?“ Těkala chvilku očima, pak napráhla chvějící se ruku a řekla nazdařbůh: „Tamhle!“ „Šla pryč, je to tááámhle,“ řekl Evža a strhl jí ruku na pravou stranu. Zasmál se hlasitě, ale ji proběhlo horko z jeho dotyku.

A pak přišla již samá pole s vysokými, zelenými jařemi a ještě vyššími ozimy a s rozkvetlými třeshněmi a rezivým borovičným lesem na obzoru. A pak přišlo již městečko, kterému se blížili nějak zezadu, jakoby od humen. První dům byl hospoda. Strakaté telátko, přivázáno u kůlu, stálo na potácivých nožkách a bučelo do jarního dne. Řezník, který je koupil, popíjel v hospodě, zatím co několik městských dětí tupě na ně zevlovalo a jeden odrostlý klučina pošlehával je oloupaným prutem po zadních nohách. „Nedívejte se na ně,“ mínila k dětem rozšafně stará babka, „bylo by vám ho líto a nechutnalo by vám v poledne maso.“

Rozbité stany a boudy třepetaly svými plátny do teplého vzduchu a dráždily lehký vítr k přímému útoku i k pořouchlým záskokům. Po celé silnici až hluboko dolů, kde se vpíjela do náměstí, všude se něco pestřilo, míhalo, vlnilo, kničelo: faldovalo zraku i sluchu. Koupil ji perník a marcipán ve stanu, před nímž se šfouchala a chichotala venkovská děvčata ve zvonovitých sukních. Všeobecné veselí je nakazilo, lidé je strhovali k sobě a mezi sebe. Zastavili se u střelnice a on, drže hlaveň její

pušky, učil ji, jak mířit, nejen do zavěšených vajec, nýbrž i do komihajícího se kance se žlutýma očima. A smáli se pokaždé jako děti, když se minula terče, a tučná majetnice závodu nabíjela jí znova a znova pušku.

Otrhaný chlap na vratkých nohou, kalhoty záplatovány, čepici s jablíčkem na smolných, zamaštěných vlasech, přilákal je svým řevem k svému obchůdku. Na udupané půdě týčil se les hůlek a ti, kdo vsadili, snažili se hodit kovový kroužek tak, aby se navlékl na hůlku; a výherci dostávali pak darem buď kapesní nůž, nebo zrcátko. Děvčata vesměs volila zrcátka a smějící se přičesávala se hned a zhlížela se v nich hned.

Pak se šli pohoupat na americkou houpačku, před níž se týčila jakási nízká slavobrána s nápisem ve chvoji improvisovaným: *Vzduchoplavba*. Vojáci stáli v půlkruhu a smáli se dívkám unášeným do výšin v lodkách podobných velmi bednám; a jeden z nich popadl pihovaté děvče, když z ní seskočilo, a sevřel je do objetí tak upřímného, jako by mu ji právě vrátily břehy Ameriky. Potloukali se tak hodinu a Lenka zhládla jako již dávno ne. Sama řekla Evžovi, aby ji zavedl na oběd do prvního hostince, který se jim namane. I vešli k Zelenému věnci, což byla zájezdni hospoda na náměstí. Podomek v modré zástěře vyváděl koně a pach stájí plnil průjezd. Obědvali za zeleným stolem se zkříženými trnožemi a zapili oběd venkovským pivem, v němž by ve městě nesmočili rtů. A jako by tohoto pochybného oběda bylo třeba k dovršení jejich štěstí, rozesmáli se: a Evžen se snažil pod stolem uloviti její ruku. Toho bylo tedy třeba, aby zjehl? zamyslíla se Lenka.

„Myslíte, že budou hned tančit?“ šeptla k němu, když viděla vcházet do světnice pět venkovských muzikantů s houslemi, basou a plechy a usedat u podlouhlého stolu v rohu. Ale nedoslechla ani jeho odpovědi, když vtrhl do světnice mrak mladých hochů a děvčat, zvyklých tančit celé odpoledne až hluboko do noci. „Šla ven,“ míní Evžen, „umačkali by nás tady.“ Ale jí bylo najednou tak líto opustit tohle místo, kde, zdálo se jí, mohla by si po prvé zatykat se životem.

Vyšli na náměstíčko. Bylo liduprázdné. Vůněmi sytá, teplá vlna vzduchová přelávala se pod sluncem a tíše, přetichounce šeptala o polích, lukách, hájích a lesích, z kterých se sem vylila. „Prosim vás, co je to piknik?“ zeptala se Evžena, smíchem zakrývající rozpaky, a zavěsila se mu na rámě. „Víte, já to napolo vím, ale ráda bych to věděla docela.“ „To je dobré, ona neví, co je to piknik,“ šlehl se hůlkou do nohy Evžen. „To je společná svačina v přírodě. Páni i dámy vezmou si s sebou zákusky a vyměňují si je. Pan A. nabídne slečně B. třebas vejce s kaviárem a ona jemu výměnou na příklad řízek studené husy.“ „To musí být krásné,“ zatleskala do rukou Lenka. „Pojďme si hrát na piknik. Tamhle je obora,“ ukázala slunečníkem na jižní cíp vesnice. „Ale kde má pléd? Vždyť musíme něco prostřít na zem.“ „Pléd? Ale ne, ten si přimyslíme.“ „A jídlo si také přimyslí?“ „Všecko si může člověk přimyslet.“ „I pusinky?“ „Ne, ty ne,“ ale hned se zarděla nad svou odvahou.

Vzala ho za ruku a chvílemi zrovna poklusem hnali se k ohradě. Buky, jilmy, vazy nalávaly poupata a květy: cosi pavučinově měkkého a hebkého smýkalo se po celé půdě a lepilo se na větve stromů. U zdi stálo osm lip, jako v radě. Lenka zpozorovala kruh, který tvořily, kruh zvlněný vysokou, hebkou travou. „Zde, zde uspořádáme svůj piknik,“ a utrhnuvši několik letorostů bukových, nastýlala je na zem. „Hleďte, to bude ten pléd, který jsme zapomněli doma.“ Jako by se byla vrátila několik let nazpět: pošetilé, hravé dítě byla, tonoucí v rozkoši hry, a nic jiného. Ani mentem slečna! Ohrnul své tlusté rty nad ní s hloupou, nechápavou opovržlivostí. „Ona je opravdu ještě dítě,“ ale jí ta kritika jako by se netkla. Usmívajíc se v blaženém sebezapomenutí: „Tak, a teď se posadte na ten můj pléd, nebojte se, že si zazeleníte šaty.“ A on: „O tohle kvádro se přece bojím, je nové, dovolila, svlíknou si aspoň sako.“ A odloživ kabát, opřel se zády o lipku; a zívaje častěji a častěji, přihlížel jakoby v mlze jejím horečně vystřelujícím pohybům, s nimiž hrála svou hru, úplně v ní utonulá. Přinesla odkudsi kus kůry, roztrhla ji ve dvě a podávajíc mu půlku: „Tohle bude pro nás

šunka, že ano?!“ Místo odpovědi zabručel jen cosi z ospalé nudy. „Ale kde opatřit pohárky na víno? To bude nejtěžší. Nemáte nějaký nápad?“ Ne, neměl žádný nápad, brada jeho padala povážlivě k jeho hrudi. „Ach, už vím, počkejte jen chvíli! Tamhle ta skupina dubů! Nejsou vzdálenější než tři minuty běhu: to by bylo pěkné, aby se pod nimi nenašly žaludy od loňska. Žalud, viděl jste někdy žalud?“ Zdvihla k němu oči. Zachroptil cosi nesrozumitelného. „Nu, což nevypadá žalud jako sklínka nebo koflíček na tácku? To budou naše vinné sklínky. Z nich si přijím.“ A vyskočivši, jako skotačivé kůzle hnala se přes pěšinu a přes mýtinu ke kytce starých, rozsochatých dubů, na nichž byla nalepena, jako teninké hedvábné papírky, spousta dřavého rezivého listí od loňska.

Asi za pět minut vrací se Lenka od nich s prázdnýma rukama. Je jí skoro do pláče. Ne, nic nenašla. Ani jediného žaludu. Všecko odplavily podzimní deště. Nebo to shnilo v zimě pod sněhem. „Můj bože, co si počneme s piknikem? Slyšíte, nena padá vás nic?“ A vryla se pohledem do hluboce nakloněné lebky Evženovy. „Slyšíte?“ Ale on nic. „Slyšíte?“ A tleská do rukou. Skokem je u něho a třepe jím za rameno. Ale Evžen zamručí cosi ze sna a spí dál těžkým spánkem opilců a nočních tuláků. „No tak, procitněte přece.“ A zase nic. Lence je do pláče. Můj bože, jak je ošklivý, kmitá se jí mozkiem. Je každý mužský, když spí, tak ošklivý? A podivným, nedokresleným, jakoby zajíknutým gestem vytrásá cosi ze své sukénky. Co jen, můj bože? Nic, vždyť přece nemohly na ní ulpět drobtý z toho obrazného pikniku?

Byla to ohromná stará kůlna, ležela vedle dlouhých stájí pro šedesát koní, které byly nyní prázdné; a byla plna starých vybrakovaných dostavníků a jiných kočárů. Bývala to kdysi veliká a slavná stanice na hlavní císařské silnici spojující dvě veliká města. Dnes byla ta štace již dávno zrušena, dostavníky tudy nejezdily a z celé staré slávy zbyl ohromný dvůr, který zarůstal travou a lopuchou, prázdné stáje a tato kůlna, která byla jakýmsi hřbitovem vši té staré důstojnosti. Proto prý tu o půlnoci strašilo jako na všech hřbitovech. V starých kočárech to harašilo, praskot biče býval slýchán ve vzduchu a cosi jakoby dupot koňských kopyt, bijících do mlatu uježděné silnice, — tak aspoň tvrdila domovnice ze sousedního domu, která někdy v noci musila přes dvůr otvírat branku zahradní některému opožděnému chodci, který šel od dolejší strany. V té kůlně stála spousta starých rezivých dostavníků s rozbitými skly okenními, s prasklými koženými střechami a oprýskaným lakem; ale byly tu také ještě barokní a rokokové karosy na tlustých pružných řemenech, skleněná kupé obložená zrcadly dnes již osleplými nebo roztržštěnými — kupé jakoby stvořená, aby vozila princezny nebo dvorské slečny do plesů v záři smolných pochodní nošených maskovanými bradatými perkmoničky.

Pusto a mrtvo bylo celou noc a celý den v kůlně, jen na podzim a v zimě kolem čtvrté docházel sem, doprovázen starým olysalým sluhou, dvanáctiletý Otík, synek majitele té bývalé pošty, vyčouhlý hoch jakési plaché zamračené krásy, dítě vášnivě